СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 179. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 4. серпня 1931. VOL. XXXIX. No. 179. Jersey City, N. J., Tuesday, August 4, 1931. THREE CENTS.

НАРАДИ НАД ДОПОМОГОЮ НА ЗИМУ

ПРЕЗИДЕНТ КОНФЕРУЄ З СЕКРЕТАРЕМ ДОКОМ.

ЛУРЕЙ (Вірджінія). — Президент Гувер, котрий перебуває на вакаціях у Репиден Кемп, відбув зі секретарем праці Доком довшу конференцію про злуку урядової допомоги для безробітних у наближаючуся зиму.

Газети довідуються зі сеї конференції, що президент Гувер заняв становище, що головний тягар щодо допомоги безробітним повинен лежати на плечах місцевих урядів. Він сумнівається, чи федеральному урядови вдасться зібрати в одну цілість всі урядові чинники, заняті допомогою безробітним.

Док предложив президентови факти про безробіття, з яких виходить, що навіть серед молодих робітників від 19 до 29 літ панує велике безробіття.

КОМІСІЯ ВИКЕРШЕМА СТВЕРДЖУЄ КОРУПЦІЮ ПОЛІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — З Білого Дому дано до публичного відома 14-тий рапорт комісії для виконування закона, звісної під назвою комісії Викершема. Цей рапорт відноситься спеціяльно до поліції.

Рапорт критикує сильно американську поліційну систему. Вона ні не запобігає злочинам, ні не виловлює злочинців так, як треба. Причина цього лежить у корупції поліції, а до певного степеня в її непідготованню та неналежитім випосаженню. Винуваті тут також закони, які дають політикам владу встановляти начальників поліції, і то звичайно на короткий час. Все те разом має такі наслідки, що замісць боротися проти злочинців, поліція стає часто їх союзниками.

НЕДУГА ЕДИСОНА.

НЮ ЙОРК. — Томас Едисон, відомий американський винахідник, захорів у своїм домі в Вест Орендж, Ню Джерзі.

Родинний лікар Едисона покликав на нараду двох лікарів. У понеділок уже донесли, що хорому краще. Все таки небезпека не минула, бо Едисонови 84 роки.

СТРАЙКИ И ЛОКАВТИ.

ВАШИНҐТОН. — У Ню Йорку кравецька юнія зробила угоду з богатьома новими підприємцями, через що верне до роботи дальших 18,000 робітників.

Американська Федерація Праці оголошує публичний відклик до Джана Д. Ракафелера Мол., не обнижати робітничої заплати робітників, нанятих у „Колоредо Фюел енд Айрн Ко." Зарядження цього обнижения вийшло останнього тижня від „самолюбних банкирів", каже Федерація Праці.

Серед страйкуючих майнерів у Пенсилвенії й Вірджінії появилися большевицькі аґенти та стали намовляти майнерів їхати до російських копалень за дворічним контрактом. Аґенти кажуть, що майнери вагаються, бо чують, що в російських майнах є богато нещасних випадків.

ЛЕТНИЧІ ПОДВИГИ.

ВАШИНҐТОН.—Линдберґ і його жінка, що вибралися літаком у дорогу понад Тихий океан, долетіли до міста Чирчила, в канадійській провінції Манітобі. Летіли понад дикі околиці серед бурі.

ПОЖАР ЛОДКИ.

НЮ ЙОРК. — На Іст Рівері занялася від мотору велика рибацька лодка „Юнона", котра виїздить на околичні заливи, набравши принагідних прогульковців, що хочуть ловити рибу. В хвилі випадку було на ній крім обслуги 77 прогульковців, у тім числі дві жінки та троє дітей. На щастя для них випадок трапився зараз напроти дому одного яктового клюбу. Члени його, побачивши горіючу лодку та чуючи крики людей, кинулися до лодок і поплили скоро до „Юнони". Виратовано всіх прогульковців і всю обслугу.

ДІТОЧИЙ ПАРАЛІЖ У СТЕЙТІ НЮ ЙОРК.

ОЛБАНІ. — Стейтовий комішенер здоровля успокоює населення цього стейту, що число випадків діточого паралїжу, які трапилися останнього тижня, ще не дають основи говорити про пошесть цеї недуги. Уряд запевнює, що він добре приготований до боротьби проти недуги та що 85 процентів недужих на дітячий параліж знаходяться вже в стейтових шпиталях.

Про відорвані занедужання на цю недугу доносять з Ню Гейвен, у стейті Конетикот.

ЧИ ВІЛЬНО ЗБИРАТИ СКЛАДКУ НА БОГОСЛУЖЕННЯ?

Члени церковного брацтва в Сущині, пов. Тернопіль, збирали 16 травня ц. р. з нагоди знесення панщини складку на Службу Божу. На донос поліції з Прошови тернопільське староство укарало пятьох членів брацтва гривною по 15 зол. або 3-дневним арештом за „збірку без дозволу влади". Внесено відклик.

НЕБЕЗПЕЧНА ОРНАМЕНТИКА.

Дівчата з церковного брацтва в Сущині, пов. Тернопіль, побілили в дні 16 травня ц. р. панщизняний хрест і украсили його орнаментикою у виді українських народних вишивок. Тернопільське староство поручило поліційному постерункови з Прошови затерти цю орнаментику і забілити вапном, що поліція при помочі кількох місцевих латинників і зробила. Крім того укарало дівчата, що намалювали орнаментику, гривною по 5 зол. „за намальовання фіґури на кольор український". Відклики внесено, а справу предложено компетентній владі.

ОПЕЧАТАННЯ ЛЬОКАЛІВ ФІЛІЇ ГРЕКО-КАТ. МАЛОЇ СЕМИНАРІЇ В РОГАТИНІ.

У вівторок, 30 червня ц. р., в год. пів 10 передполуднем, коли відбувалася наука до філії греко-кат. Малої Семинарії в Рогатині ввійшли (до будинку Інституту) несподівано відпоручник Кураторії, візитатор п. Юс, заступник староста Орлович і шкільний повітовий інспектор Дзядушко в асистенції поліції та поліційних аґентів, які заняли будинок, замкнули всі входи і не впускали ані не випускали нікого. Після того самовільно ввійшли до канцелярії Ректорату і, покликуючись на телефонічне зарядження станиславівського Воєвідства, не зважаючи на рішучий спротив о. ректора, забрали акти Малої Семинарії та опечатали канцелярію, конференційну салю, шкільні салі і наукові кабінети. По довгім і дрібничковім перешукуванні в актах Малої Семинарії (головно п. Дзядушко), а також у шкільних салях та по майже 2½-годиннім примусовім задержанні учительського збору, молоді з народньої школи і питомців філії Малої Семинарії — щойно в год. 12-тій поліція покинула заведення.

Ректорат після устного протесту на місці переслав негайно також писемний протест до староства проти безправного опечатання льокалів, канцелярії і кабінетів філії греко-кат. Малої Семинарії в Рогатині, домагаючись негайного їх відчинення та звороту документів.

ДІСЕЛЬДОРФСЬКОГО ОПИРЯ СТРАЧЕНО.

Найбільшого душогуба стратили 2. липня в Кольонії. Є це відомий Петро Кіртен, що в місті Дісельдорфі та околиці убив щось двацять осіб та допустився багато інших злочинів. В квітні ц. р. засудили його на кару смерти. На вість, що влада відкинула його просьбу в справі помилування, він зажадав сповідника. Прислали йому аж двох священиків, з якими провів цілу ніч. Рано і звязали йому руки і вивели на подвіря, де гільотина стала йому голову.

НЕВЖЕ ВІЧНЕ СВІТЛО?

Учителеви зі Станиславова, Ст. Барчицькому, удалося, як пишуть польські ґазети, створити винахід під назвою вічне світло. Винахід буде опатентований і покищо держиться в тайні. Застосований при помочі електрики дається вжити до освітлювання вулиць, залізничих станцій т. п., причому ощадиться 90% коштів. Світло буде видне на 60 км. Один Американець дає винахідникови 3 міліони золотих за патент, одначе винахідник хоче заложити власну фабрику. Наскільки все те правда...

ЗГОРІЛА ДІВЧИНА.

В Любінях, пов. Яворів, згоріли три господарські загороди. В стодолі Миколи Роса жертвою вогню впала 9-літня дівчинка, що не могла видобутися на двір.

КРАЇНА РОЗБИШАКІВ.

Кореспондент лондонського дневника „Таймс" у Пекіні стверджує на основі певних інформацій, що впродовж останніх двох років китайські розбишаки вбили в провінціях Гунан біля 200 тисяч осіб.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; четвертина $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з ней готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошення буде стільки коротше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

Фотографії Братств і Товариств, Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свобода" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно просяться прислати з фотографією чек або мони-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші уживаться на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ГЕНЕРАЛЬНА КАПІТУЛА ЧСВВ.

В монастирі ЧСВВ у Добромилі відбулася в днях від 23. червня до 1 липня ц. р. генеральна василіянська капітула (собор), на яку приїхали ігумени більших Василіянських місій в Канаді і Бразилії та делеґати.

Першою справою був вибір архимандрита (ґенерала Чина), що має резидувати в Римі, та його курії. Вибір переведено 27. червня. Архимандритом вибраний о. Діонизій Ткачук, дотеперішний заступник протоігумена після смерти о. Калиша. До курії ввійшли як консультори (дорадники): 1) о. Діонизій Головацький, дотеперішний протоконсультор, ректор папської української колеґії, консултор Конґреґації для Східньої Церкви та прокуратор Чина в Римі; 2) о. Лазар Березовський, дотеперішний консултор протоігумена і 3) о. Панкратій Кандюк, префект української колеґії і консултор Конґреґації для Східньої Церкви. Генеральним секретарем вибраний о. Йосиф Заячківський, ігумен Дрогобича.

Після полагодження інших, внутрішно-орґанізаційних справ капітула скінчилася підписанням актів і благодарственною піснею: Тебе Бога хвалим.

На капітулу вислав телеграму з побажаннями папа Пій XI, нунцій Мармаджі з Варшави, українські владики та дехто з латинського духовенства.

НІЧНІ ГОСТІ ЧИ — ПАЦИФІКАЦІЯ?

До читальні „Просвіти" в Долпотові, пов. Калуш, вломилися в ночі на 30. червня ц. р. незнані люди, позривали образи Шевченка, Франка, Хмельницького і грамоту членства читальні та знищили їх, помісивши ногами на долівці. Дісталося теж чимало урядженню читальні. Лавки, столи і шафи з книжками поперевертано горі ногами. Сполошені утікли, бючи лямпи, що висіли в читальні.

БОГАЦТВО НАШОЇ ЗЕМЛІ.

Товариство „Галіція" довертіло оцими днями новий шиб „Зиґмунт" V. на ґрунтах бориславської парохії в Мразниці з денною продукцією 15,000 кг. ропи і 8 кубіків газу. Глибина шибу сягає до 1,509 метрів. В сусідстві лежать шиби „Зузанна" і „Ґданськ", які також мають гарну продукцію.

КАРИГІДНИЙ ЖАРТ.

Страшна паніка вибухла підчас евхаристичного конгресу в Шавях. Коли біля 100 тисяч осіб зібралося в костелі і на площі, хтось крикнув підчас богослуження: „Тікайте, кинули бомбу!" Всі кинулися на втеки, тратуючи себе взаїмно. Коли нарід вкінці успокоївся, біля костела лежало кільканадцять потратованих осіб. Багато з них умерло.

СУМНІ ЧАСИ.

У Варшаві відобрав собі життя почтовий урядник Копацінський на вість, що його зредуковано. Також кинувся з 4-го поверха судля Водиці Беджицький, наслідком грошевих клопотів.

НЕМА УГОДИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ ТА ПОЛЬЩЕЮ

УКРАЇНСЬКІ ПАРТІЇ СТАРАЮТЬСЯ ОБЄДНАТИСЬ В ОДИН БЛЬОК.

ВАРШАВА (Польща). — Серед українських партій Східної Галичини тепер спостерігається старання обєднатися в один партійний блок. До цього бльоку малиб увійти всі українські партії, крім комуністичної. Українці вважають, що таке обєднання всіх національних партій дасть можливість їм з більшим успіхом виступати перед Лігою Націй.

Українська політика супроти польського уряду залишається незмінною. Українці до ніякої угоди з урядом не прийшли. Все лишається в тому становищу, як воно було, коли Українці відмовились оголосити декларацію льояльности до Польщі та відтягнути свої зажалення з Ліги Націй.

ХОТІЛИ ВБИТИ ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

ГЕНУЯ (Італія). — В місцевих доках збудовано найбільший італійський пасажирський пароплав „Рекс". Цей пароплав має поємности 50,000 тон, отже малощо менший від найбільших транс-атлянтійських кораблів. Дня 1 серпня його спущено на воду з великою урочистістю в присутности короля, Мусолінія та інших державних і визначних мужів Італії, а також кількох десятків тисяч народу.

За кілька годин до спуску на воду „Рекса" й прибуття короля, Мусолінія та інших державних достойників, у центрі міста вибухла сильна бомба. Вона була підложена недалеко готелю, де спинилися ріжні достойники, що приїхали на спуск пароплава. Сильний вибух бомби поробив великі ушкодження сусідним будинкам. Поліція арештувала 100 осіб. Негайно було оголошено військовий стан, а коли пізніше приїхав король, то його вже охороняли сильні відділи війська.

Поліція й фашисти кажуть, що цією бомбою хотіли вбити короля, але вона вибухла передчасно, бо за кілька годин до приїзду короля.

КАТАЛЬОНІЯ ОГОЛОСИЛА СВОЮ ДЕРЖАВУ.

БАРСЕЛЬОНА (Катальонія). — В Катальонії переведено всенародне голосування в справі проголошення незалежної републики в еспанській федерації. 90% населення сіл і 80% населення міст голосували за незалежність. Тимчасовий президент катальонської републики, полковник Мачія, знову перевибраний президентом.

Він тепер має представити мадридському урядови висліди плебісциту в Катальонії. Він буде домагатися, щоб мадридський уряд негайно признав незалежність катальонської републики, сфедерованої з Еспанією. Коли цього домагання мадридський уряд не виконає, то Катальонія, хоч і бажає мира, буде боротися всіми силами за свою державну незалежність, яка вже стала фактом після всенародного голосування.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ В ЧИТІ.

МОСКВА (СССР). — Американські летуни Герндон і Пенґборн уже прилетіли до великого сибірського міста Чита. Звідти вони летітимуть до Хабаровська, тримаючись рути, якою летіли Пост і Ґаті. До цього часу Гердон у своєму леті відстав на 29 годин проти часу, за який долетів Пост до Чити.

Всеж Ґерндон і Пенґборн сподіваються побити рекорд скорости навколо світа, що установили Пост та Ґаті.

БЕРНАРД ШО ВЕРНУВСЯ ДО АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Бернард Шо й лейді Астор та інші з їх компанії, що гостили в Росії на рахунок комуністичного уряду, вернулися до Анґлії. Бернард Шо захоплений комуністичним експериментом і говорить, що Анґлія також повинна йти слідами Росії.

Перебуваючи в Росії, він не бачив біди серед населення й говорить, що там їсти можна дістати все, що хочеш і скільки хочеш. Каже, що жаліє, що старий, а тому не може оселитися в Росії, щоб самому пережити всі комуністичні експерименти.

В НІМЕЧЧИНІ ПОЛІПШУЄТЬСЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). Спроби й бажання власними силами допомогти собі в тяжкому економічно-фінансовому стані Німеччини дали свої позитивні наслідки. Зусиллями уряду й населення спинено фінансово-економічну паніку, звилася певність у поліпшення справ і настало оживлення в фінансово-економічному житті країни. Тепер у населення все більше кріпшає певність, що Німеччина власними силами виратується з кризи.

Лідери німецької соціял-демократичної партії на 30-тисячному мітинґу закликали правительство щиро йти на порозуміння й кооперацію з Францією. Соціял-демократи говорять, що прихід до влади реакційних елементів привів би до повної ізоляції Німеччини й до її загибелі. Лише тісне порозуміння Німеччини з Францією та з іншими европейськими великими державами й з Америкою може покласти кінець світовій кризі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИГАДУЮТЬ СПРАВУ МУНІЯ

Щойно кілька днів тому говорив про несправедливий присуд проти робітничих провідників Мунія й Билинґза комітет Викершема, покликаний президентом Гувером до розсліду виконування законів в Америці, а нині вже сей судовий морд пригадується американському громадянству через смерть Френка Оксмена.

Френк Оксмен був головним свідком на розправі проти Мунія й Билинґза, обжалованих за підложення бомби підчас паради за воєнне приготування в Сан Франсиско 1916 року. Оксмен присягнув на розправі, що він бачив, як Муні й Билинґз підкладали валізу, в котрій були бомби, на місці, де пізніше наступив вибух.

По скінченню процесу, на якому видано засуди проти обжалованих, вийшли на денне світло листи, котрі Оксмен писав до свого приятеля, Еда Риґела в Ґрейвил, у стейті Ілінойс, а в котрих він запрошував Риґела приїхати до Каліфорнії свідчити фальшиво проти Мунія, як це зробив він, Оксмен.

Попавши на такий факт, адвокати обжалованих доказали, що в хвилі вибуху бомби в Сан Франсиско Оксмен був цілий день дороги від Сан Франсиско.

На основі зізнання такого свідка засуджені були Муні й Билинґз на смерть, та тільки з великою бідою вратувалися від смерти. Та вони сиділи в тюрмі далі, і сидять там і досі. Адвокати обжалованих, робітничі юнії і ріжні громадянські комітети робили заходи за заходами, щоби їх визволити, але всі ці заходи оставались без висліду, і Муні й Билинґз почали недавно 15-тий рік своєї кари.

Ждали вони два роки тому, що подарує їм кару ґубернатор Йонґ, але цей думав, що зробить політичну карієру, коли піддержить жорстоко несправедливий присуд. Каліфорнійська суспільність при виборах осудила Йонґа, але Муні й Билинґз далі лишилися в тюрмі.

По недавнім ореченню комісії Викершема ждуть помилування від ґубернатора Ролфа. Смерть Оксмена дещо ослаблює заходи за визволення Мунія, бо головного кривоприсяжника вже не можна поставити на слідство, але факти розправи вже так добре відомі й неслушність присуду доказана так безсумнівно, що уряд повинен би нарешті зробити крок, на який все американське громадянство, що має почуття справедливости, жде пятнацять літ.

УКРАЇНА В АНТИЕВРОПЕЙСЬКІЙ ФУНКЦІЇ

(Переклад з італійського журналу „Antieuropa").

(2)

Вся решта населення складалася з елементів не лише чужих українському народови але явно йому ворожих. Вся велика земельна власність знаходилася в руках Москалів чи Поляків. Велика промисловість належала так само чужинцям, і навіть технічний персонал спроваджувано з Москви або зза кордону. Ціла бюрократія була натурально російська або — почасти — складалася з ренеґатів українських, що натурально робили все можливе, щоби виявити свою вірність чужинецькому режімови. Все вище духовенство було російське, а нижче духовенство, стероризоване антиукраїнською політикою уряду, відірвалося від народу і не брало ніякої участи в тих зусиллях, що їх робила українська інтеліґенція для піднесення українського національного руху. Населення більших міст складалося також з чужинецьких елементів — Росіян чи Жидів, які тримали в своїх руках всю торговлю і поповнювали також шари міського пролетаріяту. Така економічна та соціяльна структура України мала величезний вплив на розвиток української революції: проблема політичного та національного звільнення виявилася тісно звязаною з проблемами економічними та соціяльними, а особливо з проблемою аґрарною.

Щоби зрозуміти важність цеї останньої, досить вказати, що в момент вибуху революції в 9 українських ґуберніх селяни тримали в своїх руках коло 23 міліонів десятин, тоді, як великі власники — аж 13 міліонів десятин. Крім того майже 3 міліони десятин знаходилися в володінні церков, манастирів та держави.

Таким чином в 1913 р. на Україні рахувалося:

700,000 родин (20%) були зовсім без землі.

800,000 (22%) мали від 1 до 3. десятин.

1 міліон (21%) від 3 до 5. десятин.

950,000 (21%) від 5 до 8. десятин.

600,000 (13%) від 8 до 10. десятин.

300,000 (7%) від 11 до 20. десятин, і лише 80,000 (2%) мали більше ніж 20. десятин.

Економістиж визнають, що при тих умовах дуже екстенсивного хліборобства, що існували раніше на Україні, родина селян для свого існування потребувала пересічно що найменше 10 десятин.

Стверджуємо таким чином, що більшість українських селян знаходилася в вельми важких умовинах, тим більше несправедливих, що величезні запаси земель знаходилися в руках великих земельних власників — чужинців — Росіян, Поляків, Німців тощо, котрі або винаймили свою землю селянам за високу арендну плату, або залишали її навіть без обробки, не бажаючи робити видатків на оброблення землі з низькою рентою.

Тому власне перше гасло української революції було — „вся земля селянам", — гасло, що приймалося не лише крайніми партіями, як в Росії, але і найбільш поміркованими національними партіями, бо ліквідація лятифундій на Україні означала не лише розвязання економічної проблеми, незвичайно важливої з соціяльної точки погляду, але означала також і особливо розвязання національної проблеми. І дійсно, Центральна Рада, цей перший український революційний парлямент, що вийшов в квітні 1917 р. з Національного Конгресу, присвятила найбільше уваги виготовленню аґрарного закона, що був ухвалений остаточно на засіданні 18. січня 1918 р. Відповідно до цього закона, власність на землю була скасована, і всі землі переходили — до скликання Української Конституанти — в розпорядження Центральної Української Ради і муніципальних та комунальних орґанів. В межах сільських громад закон допускав колективне та індивідуальне оброблення землі і спадковість права на використовування даного шматка землі, — але не визнавав періодичного поділу земель, що відповідав звичаям московського народу (вище згаданий „мір") і був ідеалом російських революціонерів.

Український селянин — і саме в сьому виявляється його головна спірітуальна відмінність від московського селянина — шанує вартість окремої особи, її індивідуальні зусилля, її творчу ініціятиву; він воліє жити окремо від усіх і намагається будувати свою хату по можливости поза селом, найкраще на власному полі. Тому ми бачимо на Україні стільки „хуторів" (що відповідають біль-менш американським фармам та італійським фанторіям), розсіяних в безмежних просторах, тоді, як в Росії навпаки, хутори зовсім не були поширені і селяни воліли краще жити в вузьких і брудних селах, переділюючи час від часу між собою всі землі села і нищачи таким чином принцип приватної власности, такий дорогий українському селянинови.

Правда, що і Центральна Рада, йдучи назустріч большевицькій пропаґанді, а особливо дійсним потребам нації, скасувала власність на землю, — але зробила се більше з огляду на потреби моменту, ніж з принципу: треба було, — як зрештою вказує і пункт про спадковість права користування землею, — передати землю з ворожих рук чужинців в руки самих українських селян.

А проте сей аґрарний закон, зроблений з точки найвищих інтересів нації, викликав натурально лють і обурення російської та польської буржуазії, яка позбавлялася неличезних багацтв з одного боку, і російських большевиків, з другого. Сі останні бачили цілком ясно націоналістичний дух Центральної Ради і боялися, що сим своїм революційним актом українські націоналісти зможуть створити солідну соціяльну базу, щоби розвинути потім на спілку боротьби проти російського комунізму.

І так на початку 1918 р. революційний український рух мав проти себе двох невмолимих ворогів: цілу реакційну Росію, яку підтримувала світова плютократія, та цілий комуністичний рух, що його підтримували крайні европейські партії, які вбачали в українському націоналізмі перебрану контреволюцію. До сих двох фронтів дуже швидко приєднався ще третій — фронт імперіялістичної Польщі, що хотіла заволодіти українськими землями, які входили раніше в склад австро-угорської імперії.

Впродовж цілого XIX ст. Українці Східної Галичини, подібно до їх братів, що знаходилися під Росією, завзято змагалися з польською земельною шляхтою, що — невеличка чисельно, але сильна своїми впливами при австрійському дворі — гнітила ціле українське національне життя. Проте австрійські конституційні закони давали більше можливости для орґанізації, і вже в 1848 р. склалася перша українська національна партія Східної Галичини, котра проголосила: — „Ми, галицькі Українці, частина того українського народу, що мав раніше свою незалежну державу і що пізніше, впродовж століть, змагаючись за свої національні права, ніколи не хотів — і не хоче — відмовитися від прав незалежної нації, проголошуємо. остаточно ціллю наших національних жадань є дати українській нації повну політичну, культурну і економічну незалежність. Ми хочемо, щоби всі її частини обєдналися в одному національному орґанізмі" (перекладаю з французького перекладу).

І дійсно, коли, відповідно до проголошено державами Антанти принципу самовизначення для всіх народів, що входили в склад бувшої австро-угорської імперії, виникли національні держави, одна серед них називається Західною Українською Републикою. Її столицею був Львів, і вона обєднувала в собі всі українські землі, що знаходилися раніше під Австрією, себто Галичину, Буковину і пізніше Підкарпаття. 22. січня 1919 р. ся Західна Українська Република зі столицею у Львові зєдналася зі Східною Українською Републикою зі столицею в Київі в одну Народню Републику зі столицею в Київі.

Але Поляки, ледви звільнившись від чужинецького ярма, думали лише про те, щоби накласти своє власне ярмо своїм сусідам. 12 жовтня 1918 р. п. Вельовейський з Національного Польського Комітету в Парижі передав урядам Антанти меморандум, домагаючись дозволу окупувати польськими військами (армія Галлера, що формувалася в Франції) і антатськими військами всі польські землі. Поміж сими „польськими" землями знаходимо не лише Східну Галичину, але також Камянець Подільський та Бресть Литовський і навіть... цілу Литву. Уряди Антанти визнавали сей проєкт „тимчасово не до виконання..."

Тимчасом молода Українська Република, перемігши реакційну крізу великих земельних власників та промисловців Росіян, що розігнали, з допомогою німецької армії, Центральну Раду і поставили на її місце бувшого царського адютанта, генерала Скоропадського, який прийняв національний титул гетьмана, — знесилювалася в розпучливій боротьбі з російськими червоними та білими арміями. Франція думала, що червону небезпеку можна буде легко усунути з помічю ріжних Денікінів та нехтувала єдиною силою, що була тоді здатна замкнути большевизм в межах самої Московії. І даремно „Пополо д'Італія" закликала:

„Уряди Антанти мусять переконатися, що лише нації, які вийшли з російської революції, можуть перевести успішно оборону людськости від хвороби, що має найбільше своє вогнище в Петрограді..." (6. IX, 1919).

Голос того часопису був тоді заслабкий, щоб його почули великі европейські держави, а особливо Франція, яка постачала амуніцію, гроші і тенки російським ґенералам з одного боку і польським ґенералам з другого боку. І одні і другі вживали тих способів головним чином проти Українців.

В ч. 234 польського журналу **„Курер Польскі Поранни"** з р. 1930 проф. Ґрабський оповідає з рідкою отвертістю про те, як — „для вратування річей далеко більш важливих" п. Падеревський мусів, зогляду на домагання Ллойда Джорджа прийняти на себе зобовязання — в імени польського уряду — що армія Галера не буде вжита проти Українців, і як п. Ґрабський, що був тоді головою Комісії для Закордонних Справ, отримавши від п. Падеревського відповідні інструкції, поклав їх собі спокійно до кишені...

(Конець буде)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в пятницю, 7 серпня, точно в годині 7-ій ввечір, в литовській галі. Просимо всіх членів прибути на той мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої довги. — Н. Іщук, пр.; П. Левицький, кас.; В. Новак, секр.

В. Будзиновський.

ТРИ ПОКОЛІННЯ

(Свобідно за Купером)

(12)

Жулицький підіхав до Андрія, подав йому руку і промовив:

— Ви спасли діти двом батькам. Сего не забудуть ні діти, ні батьки.

Звернувшися до Футрика, сказав:

— Ви радили мені заборонити Кірбичеви рубати, бо він дуже нищить ліс. Показалося, що Кірбич замало рубає. Тепер не лише не заборoню; ще й буду просити його, щоби ліс основно вичистив з тих небезпечних непотрібів.

Товариство рушило в дальшу дорогу. Під вражінням того, що сталося, якийсь час всі їхали мовчки. Аж зїхавши з Кандиби в степ, розбалакалися. Лише Андрій не брав участи в розмові і їхав позаду. В його душі знов клубилися ріжні думки. Не міг звести їх до купи, бо вони перечилися між собою.

В озері ловив рибу, хто хотів але тільки вудкою. Право ловити сітями Жулицький застеріг виключно собі, бо озеро було його власністю. Через те обмеження в оселі не богато споживали тої риби. Хоч кожда родина мала човен, то не всі любили куняти годинами з вудлищем в руці, деколи й вертатися домів без риби. За те Жулицький давав громаді відшкодованнє, позволяючи час до часу на збірну ловлю сіттю. Тоді добичу ділили між учасників ловлі. Як було забогато, то й інші діставали пайку.

Одної днини Жулицький зарядив мобілізацію охочих. Коли смеркло ся, охотники під проводом Чапрана пішли над озеро, там, де з него випливала річка, бо там, був вигідний беріг. Витягли човен на воду, поклали на нього величезну сіть, на березі розклали огонь і ждали, аж настане цілком темна ніч. Коло огню на березі були не тільки рибаки, але й цікаві. Коли рибаки вже гадали сідати на човен, надійшов Жулицький з донькою, Ольгою і Андрієм. Місяць зайшов за Кандибу, небо затяглося хмарами. Потемніло так, що видко було тільки освітлену огнем частину озера при березі, і світла у вікнах оселі. Лиш десь-не-десь засвітила на хвилину якась зоря і знов сховалася за хмару. Коли надійшов Жулицький з товариством, Чапран дав приказ зачинати. На човен сіли: Кірбич, Бриняк, два помічники Кірбича і ще два з оселі. Човен відчалив і щез в темноті. Ціле товариство на березі нетерпеливо ждало на вислід. Час видавався довший, бо крізь пітьму не могли видіти човна ні роботи рибаків. Коли вже стали думати, що ловля може не повелася, почули голос дворецького. Бриняк гукав на своїх товаришів, щоби сильніше налягали на гребки. Голоси від озера вже були дуже близько, але доглянути не мож було нічого. Вчули тільки голос Кірбича. Він кричав:

— Гей! Ті, що на березі, лізьте у воду, помагати тягнути!

Чапран вийняв з огню одну, на кінци горіючу галузь і підійшов до берега. Побачив Кірбича по пояс у воді, як плечима нахилений до берега тягнув довгу линву. Човна ще не було видко. Деякі, що стояли на березі, справді увійшли у воду. Підійшли до Кірбича і до Бриняка що також стояв у воді та тягнув линву від другого кінця сіти. Стали помагати тягнути. Коли ті, що тягли, вже вступили на беріг, до них метнулися на поміч всі інші, що стояли на березі. Варка і Ольга також не лишилися позаду. По хвили на березі лежала сіть, неначе величезний міх повний риби. Підтягли сіть далі, аж до випорпаної в піску ями і всю рибу витрусили. Такої богатої добичі ніхто не надіявся. Розігріті таким успіхом, рибаки загадали ще раз пуститися на озеро.

— На озері є ще якісь рибаки! — Ольга промовила до Варки, показуючи їй світло на озері.

— Се світло коло хати Капія, — відповіла Варка. — Мабуть і він пустився ловити рибу. Йому байдуже, що батько заборонив ловити сітями.

— Мене дивує, що він не прийшов сюди і не пристав до наших рибаків. Ваш батько не боронив би йому взяти риби, кілько схоче.

— Він старий дивак.

— Я чула, що він до своєї хати нікого не впускає. Буває, що діти, або й старші, як захопила їх злива, хотіли схоронитися в його хаті. Він всіх проганяв, до хати не впустив. Як відходить, то хату замикає якимсь таким штудерним замком, що ніхто не годен відчинити.

— І я чула про се. Мого батька, коли сюди перший раз приїхав був на обзорини, сам запросив до своєї хати і сердечно погостив його. Змінився мабуть тому, бо заснована батьком оселя принесла сюди культуру, яка вихованому в безлюднім лісі мисливому осоружна.

— Мене дивує, що він приймає у себе Градецького і такий привязаний до нього, хоч Градецький цілком не лісовий дикун. Ще чудніше, що Градецький так радо пристає з обома мисливими і користає з кождої вільної хвилі, щоби забігти до них бодай на годину.

— Люди кажуть, що він внук котрогось з них.

Світло на озері присувалося щораз ближче і до берега причалив освітлений човен. На передній, глиною грубо вимащеній лавці стояв залізний триніжок, накритий бляхою. На блясі горів огонь. По середині човна стояв Капій з жердкою в руці. На однім кінци жердки була дощинка, на другім залізний тризуб. Кождий зуб був зазублений. Таким способом Капій мав з одної жердки весло і тризуб на рибй. При кермі сидів Сабарай. Побачивши їх, Жулицький крикнув до них:

— Ви щойно тепер вибралися на рибу? Ходіть до нас на опихане. Тут в ямі лежить досить. Буде ще більше, бо ще раз поїдуть. Виберіть собі, які хочете і кілько хочете.

Капій вискочив на беріг і пішов подивитися на добичу. Похитав головою і промовив:

— Чи не шкода так нищити ту рибу? Хтож все те зїсть, як притягнуть ще раз тілько? Риба, придбана таким марнотратним способом, не смакувала би мені. І я хочу нині мати рибу, але з води вийму лише тілько, кілько мені треба. Одна, але здорова штука вистане мені.

— Ви полюєте на рибу сим тризубом? — спитала Варка.

— В ночи до світла тризубом, — Капій відповів.

— Чи ви сю рибу бачите? Вона не втече, як ви над нею похилитеся?

— Як над рибою світло, то у воді видко аж до дна. Риба, зачарована світлом, не втікає.

— Я дуже хотіла би видіти рибу у воді і як її до світла ловиться.

— Човен великий, сідайте!

— Возьмете й мою товаришку?

— Я не хочу! — Ольга крикнула. — Боюся. І ти не йди. Сумніваюся, чи батько позволить тобі.

— Се добрий човен і люди певні, — Жулицький заохочував. — Нема чого боятися.

— Я таки боюся, — Ольга повторила.

— А я таки скористаю з нагоди, — Варка сказала і вступила в човен.

— Сядь на отсю лавку — Сабарай сказав, показуючи лавку перед собою. — Ти, Андрію, також ходи сюди, бо хтось мусить уважати на дівчину.

Андрій і Капій вступили в човен. Андрій сів на лавці коло Варки, Капій тризубом відсунув човен від берега. Капій греб обережно, щоби вода не плюскотіла, човен посувався поволи вперед. Коли виплили на повне озеро, Варка вихилила голову поза човен. Справді побачила у воді безліч всякої риби, яка від човна не втікала. Навпаки, човен відсувався від них. Нараз Капій перестав гребти і свою жердку обернув тризубом до води. Варка знов глянула у воду і побачила щуку таку велику, якої ще в житю не бачила. Щука могла мати яких десять фунтів. Капій лиш троха вихилився і став жердку поволи впускати у воду. Коли вже в руці мав другий кінець жердки, скорим рухом погрузив її у воді і зараз витягнув назад та на дно човна стряс з неї спійману щуку.

— Для нас досить, — озвався Сабарай — вертаймося.

В тій хвили залунав голос Бриняка, котрий кричав до них:

— Вступіться відси, бо у вашім світлі риби бачать наше судно, нас всіх, нашу сіть, тай втікають!

Всі в човні озирнулися і побачили другий човен з Бриняком, стоячим на передущій лавочці. Саме в сій хвили він поховзся і коміть головою впав у воду. Кірбич розсміявся на ціле горло. Колиж один його помічник сказав йому, що Бриняк не вміє плавати і коли сей справді не виринув з води, Кірбич став скидати з себе одяг, щоби скочити у воду на ратунок. Те саме загадав Андрій. Капій, бачучи се, крикнув:

— Не квапити! Вперед треба побачити, де він. Гнате, зверни човен туди!

Сабарай плив поволи, Капій дивився у воду.

— Стій! — Капій крикнув. — Лежить на дні.

Андрій вже хотів скочити у воду, але Капій задержав його, кажучи:

— Вперед спробую витягнути його моїм тризубом. Лежить мені дуже добре.

(Дальше буде).

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА

відбувшоїся на дня 13—18 липня 1931 року.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ.

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Січень	$6,470.27	Січень	$43,981.50
Лютий	3,437.47	Лютий	1,316.86
Березень	4,098.25	Березень	1,357.03
Квітень	3,777.52	Квітень	3,381.46
Травень	5,380.03	Травень	8,108.70
Червень	3,571.45	Червень	608.00
Разом	$26,734.99	Разом	$58,753.55

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем грудня 1930 р. остала	$135,264.56
Прихід за час 6 місяців	26,734.99
Разом	$161,999.55
Розхід за час 6 місяців	58,753.55
Готівка з кінцем червня 1931 р. остає	$103,246.00

БІЛЯНС.

Стан чинний.		Стан довжний.	
Готівка	$103,246.00	Фонд посмертний	$185,332.17
Морґечі	100,740.00	„ адміністрац.	73,754.83
Бонди	55,101.00		
Разом	$259,087.00	Разом	$259,087.00

Загальний приріст майна У. Н. С. за шість місяців:

Білянс з кінцем червня 1931	$2,593,055.37	
Білянс з кінцем грудня 1930	2,459,060.42	$133,994.95
Білянс Молод. Деп. з кінцем червня 1931 року	$ 259,087.00	
Білянс з кінцем грудня 1930	238,544.56	20,542.44
Разом приріст за шість місяців		$154,537.39

Готівка У. Н. Союза, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в слідуючих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Orphan's Fd.	$10,028.80	$10,028.80
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	12,128.47	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	12,000.00	24,128.47
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	9,286.16	9,286.16
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Indg. Fd.	10,200.00	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	32,426.69	42,626.69
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mrt. Fd.	18,378.92	
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	27,693.62	46,072.54
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	13,451.47	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	26,833.97	40,285.44
Linden National Bank	Linden, N. J.		Check Acc't	Mort. & Res. Fd.	36,238.49	36,238.49
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	26,122.89	26,122.89
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	23,695.44	
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	4,647	Sav. Dept.	New Mort. Fd.	1.11	23,696.55
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	36,304.82	36,304.82
* Peoples National Bank	Elizabeth, N. J.	380	Sav. Dept.	Mort. Fd.	3,075.81	3,075.81
* Downtown Trust Co.	Elizabeth, N. J.	1,809	Sav. Dept.	Conven. Fd.	18,982.88	18,982.88
Home Central Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	28,307.89	28,307.89
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	8,514.98	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Indg. Fd.	7,813.77	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Orphan's Fd.	9,217.32	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	8,007.71	33,553.78
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	20,000.00	20,000.00
N. J. National Bank & Trust Co.	Newark, N. J.	19,297	Sav. Dept.	Conven. Fr.	5,486.66	5,486.66
				Total	$404,197.87	$404,197.87

Готівка Молодечого Департаменту У. Н. С. знаходиться в слідуючих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$12,150.05	$12,150.05
[illegible] Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adn. Fd.	23,240.55	23,240.55
* Peoples National Bank	Elizabeth, N. J.	2,078	Sav. Dept.	Mort. Fd.	13,970.42	13,970.42
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	4,270.90	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	7,109.33	11,380.23
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	18,404.95	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Invst. Fd.	24,099.80	42,504.75
				Total	$103,246.00	$103,246.00

ЗВІТ КОНТРОЛІ АДМІНІСТРАЦІЇ СВОБОДИ.

за час від 1. січня до 30. червня 1931 року.

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Січень	$7,198.87	Січень	$5,344.34
Лютий	6,055.86	Лютий	5,635.90
Березень	6,687.14	Березень	4,730.99
Квітень	6,197.76	Квітень	6,036.24
Травень	7,951.98	Травень	5,160.08
Червень	5,757.73	Червень	6,074.01
Разом	$39,849.34	Разом	$32,981.56

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Прихід від 1. січня до 30. червня 1931	$39,849.34
Готівка в банку з днем 31. грудня 1930	9,911.97
Разом	$49,761.31
Розхід від 1. січня до 30. червня 1931	32,981.56
Остає готівка 30. червня 1931	$16,779.75
Депозит в газовій компанії	50.00
	$16,829.75

Головна Контрольна Комісія У. Н. Союза, провіривши діловодство головної канцелярії та зарялу „Свободи", отсим стверджує, що все діловодство знайдено в як найкращім порядку. Дальше стверджує, що головна екзекутива докладає всіх можливих старань, щоби в теперішню фінансову крізу зберегти майно організації та захоронити його від утрат.

Інвестиції готівки в банках за останніх шість місяців обезпечено в той спосіб, що отворено нові депозити у великих банках, як також отворено чотири чекові конта у великих банках в Джерзи Сіті, Н. Дж. Розміщення готівки в банках старих і нових родів обезпечення і молодечого департаменту є вповні вдоволяючим та згідно з приписами статута. Заморожена готівка в елизабетських банках, які є означені зірками, вже відморожені, бо обидва банки перебрані двома більшими банками й вони є отворені під назвою Елизабет Трост Ко. Згаданий банк згодився виплатити сейчас 80% кождому депозиторови, а по ліквідації всіх інвестицій можна сподіватися ще 10%, отже У. Н. Союз в найгіршім разі може стратити 10% усеї готівки, яка знаходилася в банках у часі їх закриття.

Інвестиції готівки в морґечах на суму $1,585,224 є першими морґечами з подвійною бондовою ґарантією, отже реальности, на яких інвестовано більшу частину майна організації, є першої якости. Майже всі морґечі платять проценти як слід, з виїмком двох морґечів, які є в ліквідації. З повищої суми, інвестованої в морґечах, треба відняти суму $11,280, бо реальність, на яку повища сума була інвестована, організація перебрала за ціну морґечу. Головна контрольна комісія вважає цю реальність за власність організації і припоручає, як таку, вилучити з морґечів і втягнути в рекорд реальність У. Н. С. до часу, як обставини поправляться і згадану реальність буде можна перепродати без втрати для організації.

Інвестиції в бондах на суму $636,374.50 є першої якости, бо ці інвестиції не є шерами або стаками, а є це бонди Злучених Держав, стейтові, повітові або міські. Всі бонди платять проценти. Бонди на суму понад $600,000 є реґістровані на імя організації. Нереґістровані бонди є Гемілтон Кавнти, Огайо, і Бюмонт, Тексас, які на реґістрацію не надаються. Ці бонди є першої якости і їх оцінка є значно вища, ніж організація за них заплатила.

При кінці контрольна комісія стверджує і висказує своє вдоволення, що загал членства У. Н. Союза, мимо тяжкої економічної депресії та аґітації людей злої волі, виказує спокій, рівновагу духа та віру в кращу будучність своєї найбільшої та найсильнішої організації, якою є Український Народний Союз.

ГОЛОВ. КОНТР. КОМІСІЯ У. Н. СОЮЗА:

О. Шараварко, о. Г. Пипюк, о. д-р В. Клодницький.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член Тов. Подільська Січ, від. 141 У. Н. Союза, складаю щиру подяку У. Н. Союзови й Урядникам за уділення мені допомоги 50 долярів з фонду запомогового, котрі мене тепер дуже порятували в моїм нещастю.

Іван Ґирльовський.

СМЕРТЬ ДОМАШНИМ МУХАМ.

„Комаха, яку називаємо домашньою мухою, повинна би називатися тифова муха, щоби все звертати увагу на небезпеку, яка міститься в тім, що ми все без перешкоди позволяємо мухам розмножуватися".

Так сказав біольоґ Л. О. Говард. Неодин похитає головою на повище: Як то? невинна домашня мушка — мала би бути тифовою мухою-! А воно справді ще замало одно призвище. Їй можна би ще додати призвище чахотна й інші.

Годі висловити одною назвою всі ці недуги, які спричинює домашня муха. „Невинна домашня муха", це наш найзавзятіший ворог! Майже всі заразливі недуги, які знаємо, передовсім тяжкі недуги жолудка, тиф, червінка, холера, а також чахотка, темій (сибірська пошесть), віспа, красуха (шкарлятина), дифтерія, поворотна лихорадка, запалення очей і т. д., а навіть лишаї.

Не так давно тому вчені відкрили всі ці хиби домашньої мухи, хоч уже кілька десяток літ тому переконалися, що муха може переносити хоробливі заразки. Вже в 1498 р., коли то вибухла страшна пошесть, славні лікарі, як прим. Мюталь твердили, що це є в звязку з черевами мух. Також Китайці уже тому богато соток літ твердили, що пошести є в звязку з мухами, хоч не пояснювали цього виразно. В 1869 році ствердив дослідник Райнерт, що муха спричинює сибірську пошесть, а в еспансько-американській війні (1898) ствердили, що мухи поширюють тиф. Про це пізніще переконалися також у бурській війні. І в останній війні світовій, хоч уже робили всякі заходи, тиф забрав богато жертв у людях.

Мухи є тим небезпечніші, що вони поширені по всьому світі. Мухи є в хатах Ескімосів на далекій півночі таксамо, як і в тропікальних околицях Африки тай взагалі всюди, де жиють люди. Вони скоро можуть перелітати з місця на місце, а тимсамим поширювати заразки недуг.

Колиб хто хотів приглянутися мандрівці мухи: від ведра з відпадками (сміттям) з обіду, від сплювачки до молока, призначеного для немовляти, з падлини на рану людини і т. д. Тоді можна зрозуміти, яку то велику нагоду має муха для розмножування недуг. Вонаж зверха і в середині просто напхана заразнями недуги. Брудні місця, де муха найбільше обертається, цеж найліпше підложе для розмножування найріжніших нешкідливих, але також і страшних бацилів. Вони чіпляються волосинок мухи, а де вона лише сяде, там уже оставить їх бодай трохи. Не треба забувати також, що муха не перебирає у поживі: плюватиння й харкотиння хорого на чахотку це таксамо для неї пожива, як молоко, хліб, що стоїть на столі, чи інші харчі. Коли глянути крізь мікроскоп на „плями", себто відходи полишені мухою, то можна доказати, що в такій одній „точці" є сотки бацилів. Точні наукові досліди виказали, що заражена муха може мати в собі три дни пізніще живі бацилі чахотки і дифтерії, по чотирох днях має ще заразні холери, а тифові бацилі показалися живими ще 23 дни пізніше.

Вже з повище наведеного (а можна би ще подати богато більше примірів) бачимо, як дуже треба винищувати мухи, коли хочемо дбати про своє здоровля. Трійками на мухи, наклеюваними паперами не зробимо богато, коли занедбаємо головну умовину. А цею умовиною є; якнайбільша чистота, нищення всяких відпадків, у яких може розмножуватися тисявсяка погань. Треба теж не забувати пояснювати всім, які то небезпечні недуги розносять мухи. Всякі харчі повинні бути якнайстаранніше сховані чи накриті, щоби мухи не мали до них доступу.

ПЕРЕМІНА ЛЕДЯНИХ ГІР.

Є дуже цікава переміна ледяних гір. Кожда така плаваюча маса підлягає впливови филь, що ударами вижолоблюють величезні рови. Тому рівновага гори все зміняється, гора перехиляється раз на один, раз на другий бік, по котрім рів є найплитший. Вкінці гора перевертається „догори ногами", так, що показуються нераз її найдивовижніші виґляди. Вода витворює нераз у тілі такого ледяного великана фантастичні печери з величавими склепіннями, луками й колюмнами. Під кінець „життя" ледяна гора подобає на замкові руїни, подіравлена. Вистане тоді сильніший натиск води й гора розсипається.

Б. Дністрянський.

ДАВНЕ МИНУЛЕ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА ОСТАННЯ СПРОБА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

(4)

Себто спроби українських гетьманів за підмогою Польщі боротися проти Москви і за підмогою Москви проти Польщі закінчилися цілковитим фіяском. Не дали теж ніяких позитивних наслідків ні спілка П. Дорошенка з Туреччиною, ні союз Мазепи з Карлом XII. (Диви: „Н. Костомарів: „Руїна", М. Грушевський: „Політичні статті"). Тому не диво, що економічно зруйнована та взагалі значно ослаблена українська нація потребувала досить довгого часу, щоб виступити знову на історичну арену. Правда, ота національно-соціяльна революція та боротьба за суверенну соборну державу мала велике значіння для розвитку української культури, яка у другій половині XVII. ст. знову досягнула була значних успіхів. Мистецтво, література та „схолястична" наука і освіта ще раз на короткий час розцвились на Україні, як і пів тисячеліття передтим, а Київ знову став культурним центром для всеї Східньої Европи (диви: Д. Антонович „Короткий курс історії українського мистецтва"). Але розвивалася українська творчість та ширилася культура головним чином на автономній гетьманщині, де були для цього значно кращі умови ніж на інших українських землях, хоч московський уряд все більше намагався прибрати її до своїх рук і почав досить систематично боротися проти дальшого розвитку як української науки, так літератури та навіть самостійности української церкви, що відогравала у тодішній культурній творчости провідну ролю (диви: М. Возняк „Історія української літератури, т. III.).

Згодом ці заходи мали успіх і українська творчість поволі й тут протягом XVIII. ст. почала занепадати, тоді як на Правобережній Україні, яка ще ціле століття була під Польщею, українське культурне життя майже спинилося вже у кінці XVII. ст. Зламавши козацьку силу за підмогою Москви, Польща таки добилася церковної унії, а тому греко-католицька церква запанувала власне на всіх українських землях, що були під польською зверхністю. Правда, всупереч польським сподіванням „уніятська" церква внаслідок попередньої боротьби проти неї та проти католицизму примушена була стати в обороні релігійних та культурних інтересів української нації і стала згодом навіть національною, доживши в Галичині і до наших часів.

Таксамо українська церква на гетьманщині теж не витримала натиску Москви і після тимчасової самооборони об'єдналася при кінці XVII. ст. з московською та втратила з часом не тільки свою автокефалію, але навіть стала в XIX. ст. знаряддям московської політики на Україні. Це сталося якраз після приєднання до Росії більшости правобережних українських земель, на яких ще на початку XVIII. ст. запанувала вже греко-католицька церква. Московський уряд, ліквідуючи „уніятську" церкву разом з тим прибрав до своїх рук і українську церкву на Лівобережжі. Хоч, правда, деякі погляди, — обряди, звичаї та традиції старої української церкви дожили аж до наших часів і були підставою для її відродження у XX. ст. (Диви: Арх. Амвросій „Києвское и московское Богословіе", М. Грушевський: „Історія української релігійної думки").

Ще більше віддалена від Західньої Европи та відірвана від центрів культурної творчости, але у постійному сусідстві з номадами степовиками та некультурними фінськими племенами, московська нація, хоч і витворила сильну деспотичну державу, але була нацією малокультурною, з примітивною цивілізацією та орієнтальними формами суспільно-політичного ладу. Проте згодом безперервні війни з Литвою, Польщею, а також Шведами познайомили й Москалів з іншими формами культурного та політичного життя. Тимбільше, що і торгові зносини з західними народами, особливо з Англійцями, Німцями та Голяндцями, переконували передову частину керовників Московського Царства у необхідности відповідних реформ та реорганізації державного ладу. Таксамо й ізольована століттями московська церква відчула теж конечну потребу певної реформи.

Але спроби патріярха Ніксона, який за допомогою Греків та Українців, церковників і учених, спробував був наблизити московську церкву до грецької та української, викликали опір з боку національно-консервативної групи, і привели до церковного розколу. Правда, ці церковні чвари мали досить вузький конфесійний характер і захоплювали переважно верхи суспільства та тільки частину народніх мас, так званих „старовірців".

Тимчасом західньо-европейська цивілізація протягом XVII. ст. поволі все більше поширювалася у Московщині, і передові Москалі переконувалися в її перевазі над московським примітивним життям. А коли на чолі держави став енергійний та талановитий орґанізатор, яким був імператор Петро I., то справа певної европеїзації Московщини була вирішена. Ознайомившись особисто з перевагою европейської культури підчас своєї подорожі по Европі, молодий цар з залізною волею та тяжкою рукою деспота розпочав при допомозі ріжних чужинців ламати та руйнувати старий суспільно-політичний лад і переводити широкі реформи. Українські церковні діячі та учені теж відогравали у цьому процесі велику ролю (диви: Е. Харлампович „Малорусское вліяніе на великорусскую церковну жизнь", т. I.; П. Мілюков: „Очерки по історіи русской культури, т. II.).

Ці рішучі заходи Петра мали успіх і поволі напротязі XVIII. ст. у Москві та Петербурзі зародилася нова культура, яка значно відріжнялася від тої церковно-схолястичної, що панувала на Україні. Посошков, Ломоносов, Радіщев, Новіков, Державін, Сумароков та Щербатов були творцями московської науки, театру, літератури і т. д. Цей культурний рух поволі почав ширитися також на українських землях і колишня козацька старшина, ставши російським дворянством, у значній мірі теж причинилася до розвитку нової московської культури, давши їй поетів та письменників, малярів та композиторів і т. д. Досить згадати такі імена, як Богдавович, Бортнянський, Боровиковський, Капніст, Лосенко, Левицький, Мартос, Наріжний..., щоб переконатися, яку ролю відограли тодішні Українці у цьому культурному рухові того часу.

Тимчасом якраз завдяки петровським реформам Московщина, що стала називатися від 1721 р. Росією, утворила велику та досить сильну армію, орґанізувала краще свою адміністрацію та суд і почала через те відогравати досить велику ролю в европейській політиці. Тому, почуваючи цю силу, Росія скасувала автономію гетьманщини, зруйнувала Запорожську Січ та приєднала навіть без збройної боротьби більшість українських земель, які були ще майже до кінця XVIII. ст. під польською неволею. А це було безперечно дуже важним фактом в історичному розвитку української нації, яка, не маючи ні своєї аристократії, що перейшла на бік польсько-московського шляхетства та дворянства, ні торгово-промислової верстви, бо господарське життя по містах захопили у свої руки Жиди, стала нацією селян-кріпаків та ремісників-міщан і через це у XIX ст. вже майже ніякої політичної ролі не відігравала.

Стара українська культура не могла конкурувати з новою і поволі завмирала. А колишні центри української творчости (Київська Академія, Харківська та Чернигівська Колеґія) стали конфесійними школами і хоч продовжували старі традиції, але вже не імпонували молодшим поколінням, які тягнулися все більше до московського університету. Правда, звідси ще вийшов славний український мудрець Гр. Сковорода, який був наче останнім моґиканом минулої слави і високо підніс прапор колишньої нашої церковно-схолястичної культури. Але одночасно там почався і той новий напрям українського відродження, якого основоположником українська наука вважає батька нової української літератури, Ів. Котляревського (дивищ Н. Петров „Очерки по історіи украінской литератури XVII—XVIII. ст.).

(Далі буде).

Має, чого хотів.

Макс і Моріц прийшли разом на обід до гостинниці. Принесли їм на полумиску два біфстейки, та один з них значно менший ніж другий.

Макс: Прошу тебе, бери.

Моріц: Але прошу тебе, ти бери перший.

Макс не довго надумується й забирає собі на тарілку більший біфстейк.

Моріц: Ти не добре вихований, Максе. Я полишаю тобі першенство, а ти хапаєш більший біфстейк!

Макс: А колиб ти був перший, то котрий взяв би?

Моріц: Самособою, що менший.

Макс: Тож чого сердишся? Маєш його, бери собі на тарілку!

—o—

Я. Д.

КОЛЄКТИВІЗАЦІЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(2)

(Докінчення)

Коли компартія впевнилась, що така колєктивізація приводить лише до нищення худоби, що велика скількість нових колєктивів не має ні належного інвентаря, ні навіть насіння на весняний засів; що значна скількість землі може лишитися не засіяною, а головно, що антирадянський рух по селах прибрав справді загрозливі форми, бо селяни почали нищити тисячами комуністів та прихильників колєктивізації, як також, що цей рух вже перекинувся навіть у ряди червоної армії, тоді вона видала наказ здержати насильну колєктивізацію, а рівнож припинити ліквідацію заможних селянських господарств. Звичайно, вона не відмовилась від переведення колєктивізації взагалі, а тільки думає її переводити тепер обережніще. Це видно з того, що компартія сподівається таки досягнути своєї мети протягом ближчих років. Проте нема сумніву, що заможні селяни та середняки власне не мають особливої потреби не інтересу творити колєктиви, бо без тракторів та хліборобських машин сучасні радянські хліборобські артілі не можуть забезпечити заможним селянам і середнякам кращого добробуту, ніж той, який вони мають нині, оброблюючи землю індивідуально.

Взагалі треба зазначити, що в радянському Союзі з його „пляновою" господаркою панує величезний господарський хаос та що компартія час від часу — іноді досить несподівано — робить різкі кроки на ріжні боки. Захопившися ідеєю упромисловлення країни, вона наче у пропасниці бажає дігнати промислові країни Европи, а тимчасом занедбує належний розвиток рільничої продукції, абож, намагаючись за всяку ціну усуспільнити сільське господарство, своєю антиселянською політикою значно затримує упромисловлення країни, бо за таких обставин певні галузі совітської промисловости не можуть як слід розвинутися з причин дуже пиняового поширення ріжних технічних культур. І справді, всупереч твердженням урядової статистики, що сільсько-господарське виробництво вже досягнуло передвоєнного стану, відчувається велика недостача не лише в шкірах, вовні, бавовні, цукрі, тютюні та ріжних олійних ростинах, а то й навіть у таких харчових продуктах, як хліб, масло, мясо, яйця, городовина та садовина, тоді, як передвоєнна Східня Европа, як відомо, вивозила щорічно коло 10 міліонів тон збіжа, а також значну скількість льону, цукру, масла та інших хліборобських продуктів.

Самі радянські можновладці признають, що урядова статистика дуже часто не відповідає дійсности. **Це змушує обережно та критично ставитися до тих ріжноманітних даних, які начебто свідчать про успіх колєктивізації.** На основі радянської статистики засівна площа колгоспів Союзу становила в 1928 р. лише коло 1.5 міліонів гектарів, у 1929 р. вона піднеслася до 4.3 міл. гект., а в 1930 р. має виносити вже понад 30 міл. гект. У 1928 р. колєктивізація охоплювала всього 2 до 3% усіх селянських господарств, а в 1930 р. вже 40 до 45%. Таксамо радгоспи мали поширити свою засівну площу з 1.4 міл. гект. у 1928 р. на 4.5 міл. гект. у 1930 р. Наслідком цих змін товарова зернова продукція усуспільненого сектора (колгоспи да радгоспи) з 12 міл. сотн. у 1928 р. мала піднестися в 1930 р. до 65 міл. сотн., або виноситиме коло 50% всього товарового збіжа.

На ріжних теренах Союзу колєктивізація поширюється дуже нерівномірно. Таку у Сибірі та Середній Азії і на північної Росії вона охоплює всього 10—20% селянських господарств, тоді як на Україні та північному Кавказі й у зернових районах Росії має охоплювати вже майже половину засівної площі. Наприклад, на північному Кавказі усуспільнений сектор мав дати в 1930 р. коло 75%, товарової зернової продукції, а колєктивізація мала вже охопити понад 55% усіх селянських господарств. Таксамо на Україні вже сколєктивізовано понад 40% усіх господарств і до 50% засівної площі, тоді як у 1929 р. колєктивізація охоплювала лише 9% засівної площі та всього коло 10% господарств. Річ у тому, що компартія намагається поширити колєктивізацію насамперед у зернових районах взагалі, а зокрема на Україні та північному Кавказі, бо вони разом дають коло 50% всієї совітської товарової продукції збіжа.

На Україні колєктивізація поширюється найбільше в південних степових округах, де вона охоплює 55% господарств із засівною площею понад 52%, далі на Правобережі до 45% господарств і коло 40% площі, на Лівобережі понад 35% господарств і майже 30% площі й нарешті в північних лісових округах колгоспи охоплюють 15% господарств із засівною площею понад 10%. Таке нерівномірне поширення колєктивізації на Україні пояснюється тим, що компартія дбає про утворення переважно зернових колгоспів, які звичайно значно легше та головно доцільніше організувати в зернових районах. В 1930 р. в українських колгоспах було всього коло 20% селян середняків, а решта 80% складалася з незаможних селян. Протягом останнього року відсоток середняків збільшився, бо в 170 адміністративних районах (на Україні нараховують 580 районів) зачали переводити т. зв. суцільну колєктивізацію, себто, ці райони в першу чергу призначені для переведення усуспільнення рільної продукції, й тим колєктивізація має охопити всі селянські господарства без виймку. Колиж селяне середняки або заможні не бажають вступати до колгоспів, то їх виселюють за межі України. Нині вже є понад 10 районів такої суцільної колєктивізації (переважно в округах: Херсонській, Миколаєвській, Одеській, Черкаській, Сумській та Харківській), де колгоспи охоплюють від 60 до 80% усіх селянських господарств.

Раніше колгоспи були дрібні, а саме з засівною площею пересічно від 100 до 200 гектарів. Нині вживають заходів до обєднання таких колгоспів у великі колєктивні господарства з засівною площею від 400 до 500 гектарів. Таксамо уживають ріжних заходів до перетворення товариств спільної обробки з хліборобські артілі та комуну. Так у 1928 р. комуни становили лише 2.4% усіх українських колгоспів, артілі 20.5%, а товариства спільної обробки землі — 77.1%; у 1929 р. комуни — 3.7%, артілі — 21.9%, і товариства спільної обробки — 75.7%; у 1930 р. комуни мають творити вже 10.1%, артілі — 27.4% і товариства — 62.5%. Цей процес зросту вищих форм колгоспів відбувається повільно тому, що селяне переходять до них лише тоді, як спроможуться набути трактора, ріжні хліборобські машини, а також коли мають матеріяльні засоби для будови власних млинів, молочарень, маслозаводів, сироварень, олійниць та інших промислових підприємств.

Абстрагуючи від тих соціяльно-політичних міркувань, якими кермується комуністична партія у своїх заходах усуспільнення рільничої продукції, треба ствердити, що в процесі радикальних змін у сільсько-господарському виробництві на Україні можна було би добачувати відродження тих середніх культурних хліборобських підприємств, які були знищені підчас аграрної революції, та колиб процес колєктивізації незаможних господарств відбувався добровільно, а радянська влада не руйнувала інших селянських господарств, можна булоб признати зміни в системі хліборобської продукції навіть позитивними та доцільними. Одначе так воно не є на ділі. Навпаки, **українське селянство, яке вже перебуло чимало всяких експериментів під пануванням польсько-московських дідичів, примушене перебути ще один жахливий експеримент будування соціялізму в аграрній країні.**

Нема ніякого сумніву, що компартії не вдасться знищити приватні господарства взагалі та перетворити їх до 1933 р. в ріжні колгоспи. Уже протягом минулого року на Україні розпалося коло тисячі колгоспів, а можна припускати, що протягом біжучого року цей процес розпаду ще більше пошириться, бо значну частину нових колгоспів утворено не добровільно, а силоміць. Не кажучи про ріжні труднощі технічні, фінансові та побутові, як також про рішучий спротив значної частини селянства, радянська влада до 1933 р. не розпоряджатиме відповідною скількістю тракторів та хліборобських машин навіть для належної організації вже існуючих колгоспів. Отже вже з тої причини можна думати, що протягом ближчих років компартія, беручи під увагу також господарську та харчову кризу у країні та труднощі переведення пляну упромисловлення Союзу, змушена буде переводити колєктивізацію повільніще та обережніще. Розуміється, якщо інші причини, передусім політичної натури, їй в тому не перешкодять.

ЗВІРЯТА ОБМАНЦІ.

Краска дуже часто має велике значіння для звірят, бо робить, що їх тяжко запримітити тай так охороняє перед небезпекою. Є то т. зв. **охоронні краски**, що забезпечують звірята перед неприятелями. Ще краще забезпечені є звірята, які не лише мають охоронну краску, але також десенем на цій красці і виглядом цілого тіла наслідують ріжні предмети, або інші сотворіння так докладно, що нераз треба їм приглянутися зблизька, щоби пізнатися на тім обманстві, зрештою несвідомім.

Називаємо таку появу мімікрі, або наслідуванням.

Звірята наслідують найчастіше вигляд ростин, на яких звичайно перебувають. Передовсім таке наслідування стрічаємо серед комах. Мотиль з теплих країв, званий калі́ма, має зверха крила прикрашені, а зі споду жовтаво-брунатні, подібні на зівяле листя. Взагалі крила цього мотиля похожі на листя. Тому як „калі́ма" сяде на галузці зі зложеними крильцями серед листя, нераз треба аж доторкнутися її рукою, щоби переконатися, що то комаха, а не листок. Інші комахи наслідують прутики, конари, патички. Мають усики, довгий тулуб і довгі ніжки, то зовсім виглядають як сухі, тонкі, безлисті галузки або прутики. Мадагаскарський хрущ, Lithimes nigrocristatus, має тіло бородавковате, кільчасте, з чорнаво-сіравими плямками, то зовсім похожий на нарости на деревах і може безпечно сидіти між галузками, бо ніхто його там не запримітить. Мотилі належать узагалі до безборонних сотворінь, для яких одиноким ратунком є скорий лет, а в спочинку охоронна краска. Але в зворотникових околицях є цілі родини тих комах (Helecomidae, Danaidae, Acraeidae) дуже гарно пестро забарвлені зверха і зі споду. Мотилі ці літають дуже помало, тому і в леті і в спочинку могли би легко статися добичею птахів або сильніших комах. Але не зїдають їх ані птахи ані комахи, а навіть як упадуть мертві на землю, не рушають їх і муравлі. Причиною цього є те, що видїлюють зі себе теч шкідливу й осоружну. Яскрава краска їх відстрашує ворогів. В околицях, у яких жиють згадані мотилі, є інші мотилі, які наслідують тамтих (Papilio hippocoon, Hypolimnas misippus). З виглядом вони подібні на тамтих матилів, тому ріжні звірята, що кормляться комахами, оминають їх старанно.

Є і вужі в зворотникових околицях, що, хоч неїдовиті, наслідують їдовитих краскою. Звірята, яких уже раз укусив їдовитий вуж, утікають і перед неїдовитими, тому, що вони похожі краскою на тамтих. Зовсім невинні вужі з родини Boridodispas; Urotheca й інші знаменито наслідують дуже їдовитих і жиють собі завдяки цьому наслідуванню спокійно і безпечно.

Таке наслідування чужої постаті ростин чи інших звірят є знаменитою забезпекою для звірят, які не мають інших засобів оборони.

ЯК У ФІНЛЯНДІЇ КУПАЮТЬСЯ.

До прастарих звичаїв фінляндського народу належить парня. Зогляду на те, що з купальні легко може займитися хата, будують парню окремо, подальше від мешкального дому. Парні вживають у Фінляндії багаті й убогі. Але справжню народню парню, т. зв. „райську купіль" (по фінляндськи: „завна") можна нині побачити хіба на селі. Йоган Огкіст оповідає, що під голим небом на селі ще й нині купається ціла родина; служба, жінки й мущини ідуть у горячу пару й одно одного бє березовою різкою та нашуровуються. В зимі уміють качатися голим тілом.

ГАЗЕТА, РЕДАГОВАНА САМИМИ ДІТЬМИ.

У Франції почала виходити газета, редагована самими дітьми, від 7-го до 12-го року життя. Називається „...". Вона є дуже популярна ... має пренумераторів більше ... у 20-ти ріжних краях. Газета видавана так, щоби відповідала зовсім дитячому умо...

— Пане доктор, прошу мене порадити щось проти хропіння. Я хропію так дуже, що ... буджуся.

Лікар: То кладіться спати в другій кімнаті.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАНІВ СИН.

2)

Кілька тижнів пароплав кружляв біля африканських берегів. На нім увесь час лишався Росіянин Павлович. Цей пароплав мав завдання знайти сирівці в Африці, які досі розвожено по всьому світі з південної Америки. Тому він був добре устаткований ріжними приладами для всіляких дослідів. Пошукування сирівців привело його до пустинного маленького острівця, де тепер пароплав станув на котву.

Кількатижневе блукання по морю дуже обридло залозі. Тепер їй дозволено було виїхати на беріг оглядіти остров. Павлович скріпився не лише фізично, але й духово. Він також, з охотою приєднався до моряків, щоб на березі острова трохи „розімняти свої кости". Моряки його не примушували працювати, бо дивилися на нього як на людину фізично розбиту й не цілком нормальну умово.

Павлович разом з моряками виїхав на беріг. Остров був густо вкритий тропікальною ростиною. Густа ростинність джунглів доходила майже до води, лишаючи над берегом лише вузьку смугу піску, яка заливається водою підчас припливу моря. Моряки пішли на полювання, а вчені рішились забратися в середину джунглів, щоб пошукати там дечого цікавого для них. Павлович поплентався по березі геть від човна.

Стомившись, Павлович приліг під деревом і заснув. Прокинувся він, коли почув, що хтось обережно штовхає його в плече. Він з переляком побачив, що біля нього стоїть величезна малпа. Павлович схопився на ноги, щоб тікати, але малпа також стала на ноги біля нього. Павлович ще раз хотів втікти, але малпа обережно взяла його під руку й разом з ним пішла вздовж берега.